

La covid i l'apocalipsi: Som massa persones al món?

Sobre la pandèmia de la covid-19 i les seves conseqüències a tots nivells, se n'ha parlat i es parlarà a bastament, però destaquen aquells discursos que deriven cap a teories conspiranoiques, apocalíptiques o distòpiques. D'entre totes elles, cal esmentar les que es refereixen a la idea d'una població mundial actualment desmesurada i a la falta de recursos per a tots, i com teòrics governs supramundials, pretenen frenar i fins i tot reduir aquest volum poblacional. El virus de la covid-19 seria doncs una de les seves eines.

Les teories sobre l'excés de població no són pas modernes, la història ja contempla aquestes concepcions i de fet, una de les més famoses és la coneguda com a *teoria malthusiana*, i que data de finals del s. XVIII.

Thomas Robert Malthus, el seu autor (Dorking, 14 de febrer de 1766 - Bath, 23 de desembre de 1834) més conegut com a Thomas Malthus, va ser un economista i demògraf anglès conegut principalment per les seves teories pessimistes, com la *Catàstrofe malthusiana*, però altament influents pel que fa a l'evolució de la població mundial. Malthus va començar a plantejar idees que bevien dels corrents utilitaristes i pragmàtics, i es va allunyar de l'optimisme reformista propi de la Il·lustració. Des d'aquesta perspectiva, publica de forma anònima en 1798, *Assaig sobre el principi de la població*. La base d'aquesta obra era l'afirmació que la crisi en la qual es trobava immersa Europa tenia el seu

fonament en qüestions demogràfiques. Plantejava que el nombre d'individus creix més ràpidament, de manera geomètrica, que els mitjans de subsistència, que ho fan aritmèticament amb la qual cosa, les crisis eren un element difícilment evitable, mentre que el nombre d'individus existents seria sempre, i cada vegada més, superiors a la quantitat disponible d'aliments. Per tant, les polítiques reformistes, segons l'opinió de Malthus no anaven a solucionar el problema de la pobresa. És més, es mostrava segur que simplement empitjoraria la situació, derivant a l'intervencionisme i a economies de caràcter socialista. Davant de les polítiques reformistes, en canvi, apel·lava a reduir les taxes de natalitat, especialment de les classes desfavorides.

No cal dir que hi ha sectors de la societat actual que comparteixen aquesta idea d'excés de població, i que opinen que el control del seu creixement, és una política indispensable per assegurar la supervivència dels éssers humans. Si no es porta a terme aquesta política, sostenen que els aliments, l'aigua, la natura, etc. no seran suficients per a la subsistència. Aquestes teories segons els més crítics, acaben avalant tots els mètodes de control demogràfic, sense considerar els efectes negatius que actualment està patint el món per l'aplicació d'aquestes polítiques, i són els organismes internacionals, principalment Nacions Unides, els que insisteixen en les esmentades polítiques, sumant-les ara a aquelles de migració selectiva, que provocaran inevitablement, xenofòbia, racisme, nacionalisme, etc.

En referència a l'ONU, els principals titulars d'un dels seus darrers estudis sobre les perspectives de població mundial publicats, ens advernen que s'espera que la població mundial s'augmenti en 2.000 milions de persones en els pròxims trenta anys, passant dels 7700 milions actuals als 9.700 milions del 2050.

Aquest estudi conclou que la població mundial podria assolir el punt àlgid cap al final del segle actual, en un nivell de gairebé 11 mil milions. Confirma també que la població mundial s'envelleix a causa de l'augment de l'esperança de vida i la caiguda dels nivells de fertilitat i que el nombre de països que experimenten una reducció en la seva població, creix.

També segons l'estudi, la població mundial continua augmentant tot i que les taxes de creixement varien molt entre regions; el creixement de la població en edat de treball crea oportunitats de creixement econòmic; els habitants dels països més pobres encara viuen set anys menys que la mitjana global; la població mundial envelleix i el grup d'edat que creix més de pressa és el de majors de seixanta-cinc anys; la proporció descendent de la població en edat de treball en determinats països pressiona els sistemes de protecció social; un nombre creixent de països experimenten una reducció del volum de població; i finalment, la migració ha esdevingut un component important del canvi de població en alguns països.

Aquests discursos catastrofistes, però, troben el seu contrapunt en recerques més modernes, científicament transversals i àmpliament més fonamentades que ens apropen a una realitat prou diferent.

A tall d'exemple podem esmentar al desaparegut professor i doctor en medicina, Hans Rosling (Upsala, Suècia; 27 de juliol de 19481, 7 de febrer de 2017). Rosling va ser el cofundador de la *Fundació Gapminder* juntament amb el seu fill, Ona Rosling i nora Anna Rosling Rönnlund. *Gapminder* va desenvolupar *Trendalyzer*, un programa per convertir sèries estadístiques en gràfics interactius amb l'objectiu de promoure una visió de món basada en fets i dades a través de la comprensió d'informació estadística pública. Les seves animacions interactives poden descarregar de la pàgina de la fundació.

En el conegut reportatge «*Don't panic: the facts about population*», el professor Hans Rosling, interpreta d'una manera diferent la realitat de les dades, defugim de prejudicis preestablerts. Segons Rosling, un major nivell d'informació, fa que les famílies redueixin les taxes de natalitat, el nivell d'escolarització creix especialment entre les dones, creixen les expectatives laborals i l'esperança de vida especialment entre infants, etc. Segons Rosling, en arribar cap a l'any 2100 als 11000 milions de persones al món, la corba de creixement ja serà plana. El 80% de la població serà a l'Àsia i a l'Àfrica.

El missatge de Rosling tot i declarar-se possibilista en lloc d'optimista i de pensar que el món té un futur molt millor del que pensem, és que cal que els més rics amb urgència, rebaixin el nivell de recursos a un nivell que gradualment, puguin compartir 11000 milions a finals de segle. És l'única manera de compensar població amb sostenibilitat.

Una de les coses que més ens cal a la societat actual, és, més reflexió i menys populisme; més ciència i menys política de baixa volada. En un món ideal, aquesta societat seria molt més a prop del somiat concepte de «felicitat», però en aquest trànsit, tenim plena capacitat per a superar aquesta greu situació provocada per una nova pandèmia. No ha estat la primera ni serà la darrera, però com insinua Rosling, el coneixement i la cultura ens conduiran cap a aquesta felicitat.